Алконавти

Олег Чорногуз

– Ви знаєте, що я цю дачу навмисне купив у цьому забутому людьми і Богом місці, – розливаючи каву при багатті, розпочав свою розповідь Сергій Іванович. – Два роки все було спокійно. Як до мене хто й навідувався, то лиш дика кішка з двома кошенятами й тільки тоді, коли її полювання було безуспішне.

Сергій Іванович присів на пеньок. Ми глянули крізь віття саду на води Славутича, що ніс на своїх могутніх плечах дніпровський лайнер, на чотирьох палубах якого у пізніх вечірніх сутінках туристи вибивали фокстрот і в такт музиці щось малорозбірливе приспівували. Пароплав проходив повз нас, залишаючи в наших душах спогади про минулі дні незвіданої романтики і сум, незбагненний сум за днями юності, які ми не так використали, як слід було.

Коли звуки музики, повільно затихаючи, зовсім зникли і нам одиноко підморгував тільки залишений на цілу ніч самотній бакен, Сергій Іванович вів далі.

– А з цієї весни занадилися несподівано до мене гості. Почали вони з саджанців: абрикосів, персиків, інжиру. Потім взялися за яблуні, сливи, груші й троянди. Все це вони акуратно викопували і, як тільки я привозив нові, робили те ж саме.

Ні сторожа, ні сусідів тут, як ви бачите, поблизу немає та й ніколи не було. У цій невеличкій хатині над Дніпром колись жив дідусь-рибалка, а тепер живу я.

Сергій Тванович на хвилинку замовк, ніби прислухався до шуму у вітах саду, а тоді не поспішаючи продовжив:

– Що я вже не придумував: і залишав запис магнітофонний з вигуком: "А ви, злодюги, знову тут? Ось я зараз вам!" Магнітофон працював справно. Здебільшого лякав тільки мене та моїх домівчан, а молоденькі дерева й далі зникали з мого молодого саду.

Потім мої непрохані гості перейшли на рибальство: забрали спінінги, надувного човна, підсак, блешні, садки, жилку. Деревцята з останньої партії залишили.

В останні саджанці, забув вам сказати, у вершечки гілочок я по–

встромляв голки. Це дереву не шкодило, зате я їх завжди міг розшукати, якби мені довелося вдатись до тих пошуків. Принаймні коли я зайшов до дільничного і сказав йому, що мене обкрадають, він у відповідь тільки посміхнувся.

– Товаришу, я на вісім сіл один. У мене пропали, – так і сказав – "у мене", – магнітофони, автомашини, радіоприймачі, транзистори, гроші, а ви прийшли з якимись саджанцями… Це у вас ще благородні злодії. Люди, можна сказати. Садівники.

Соромно мені стало. Може, й справді садівники? Не садити ж їх за те, що вони сад вирощують. А тут уже переключилися садівники на мої рибальські снасті. Потім перейшли на господарський реманент: сапи, сокири, лопати, пилки, молоти і навіть цвяхи.

Хоч плач, хоч ставай Шерлоком Холмсом. Ось Олег Данилович, – обернувся Сергій

Іванович до одного з наших приятелів, – не дасть збрехати. Саме з ним були ми двічі в ролі сільських детективів. Взяли кілька пляшок, хліба, консервів і, звичайно, каву в термосах, щоб спати не хотілося. Та ще пригодницьких книг і шахи. Просиділи ми на горищі першу добу спокійно. Ніхто нас не турбував. Та й ми не налякали нікого. А наступної ночі – нерви не витримали. Ми не могли більше трьох годин висидіти без світла. Засвітили ліхтарі, допили коньяк і почали співати. Кому ще кави? – перервав свою розповідь Сергій Іванович.

Ми заперечливо похитали головами.

– Тоді я докажу, оскільки вам ще спати не хочеться.

Найцікавіше попереду. Я помітив одну закономірність: крадії навідуються до мене щовівторка. У п'ятницю ввечері, одразу після роботи, я тут, у понеділок вранці виїжджаю додому, а в середу вранці знову прибуваю сюди і застаю розчинені вікна й двері: гості вже були.

Наступного вівторка я поклав собі залишитися на дачі. Власне, в понеділок виїхав звідти, а заночував цього разу у селі, в одного доброго знайомого. У вівторок зранку вийшов у засідку. Взяв рушницю, Джульбарса і вдав, що полюю на куріпок, які, треба сказати, тут водяться, хоча й не в такій великій кількості, як, скажімо, стоноги чи мокриці.

Десь пополудні мене на сон потягло. Коли це дивлюсь, а гості вже давно у мене на дачі господарюють, виносять фарбу, дві нові сокири, пилку, дошки.. Я аж очі заплющив: невже не дрімаю? Потім ущипнув себе за носа, протер очі. Ні, все так, як я вам роз повідаю.

Загнав два патрони в рушницю – і до гостей.

– Доброго дня! – кажу, вигулькнувши з-за куща. – Боже помагай!

Вони аж сторопіли. Троє середнього віку дядьків з добре пом'ятими пиками, неголені. Поки вони лупали очима, не знаючи, що відповісти, мене наче якийсь бісок за язика смикнув:

– А хто з вас хазяїн дачі?

– Хазяїн? – перезирнулися вони.

– Ну да, – повторюю, – хазяїн. Ви ж, мабуть, тут щось по ремонту. Чи як?

Один з них, що не вельми заріс і, очевидно, був ватажком, глипнув на мене, на мою рушницю і раптом сказав:

– Звичайно, по ремонту. Аякже. Ось збираємось вікна, двері пофарбувати. Бачите, – каже мені, – як стара фарба полущилась. А хазяїн завтра буде. Так що не ждіть. У нас тут роботи… Після того, як пофарбуємо, думаємо ще й дрова попиляти, – показує мені на пилку й сокиру.

– Мабуть, і рубати будете?

– Про що мова, – подав голос і другий. – Порубаємо, поскладаємо. Щоб хазяїн був задоволений. Ми такі!

– Ну, гаразд, – примирливо сказав я. – Ви працюйте, а я тим часом трохи відпочину, бо так намотався по кручах, що ніг під собою не чую.

Бачу, вони перезирнулися, але нічого не сказали. Один бере банку фарби, розкриває, другий приносить набір щіточок. Дивлюсь, яку виберуть.

Вибрав найменшу – відчуваю, довірити пофарбувати веранду їм можна.

Сиджу віддалік, рушниця на колінах, Джульбарс поруч, висолопивши язика, розумно поглядає то на мене, то на них, ніби весь час запитує: "Ну, коли ти мені дозволиш цим ханигам штани полатати?" Я його погладжую і все кажу: "Ще не час, Джульбарсе. Трохи потерпи".

– Це ж ви, – питаю, – спочатку веранду фарбуватимете? А тоді вже душову, погріб, туалет, кухню?

– Аякже! – каже той, хто, видно, у них за старшого.

– То це невеликий у вас фронт роботи. До обіду, мабуть, і впораєтесь.

– Нічого собі – невеликий, – подав голос і третій.

– А я й забув, – відповідаю. – Мені ж Сергій Іванович казав. Ви ще альтанку маєте голубим пофарбувати, зеленим – місточки через рівчаки і червоним та синім – клумби в автомобільних шинах. Та дах на сарайчику. Ну, як все це закінчите до обіду, тоді... А втім, хіба це для трьох козарлюг, таких, як ви, робота? А взагалі, – веду далі, – в мене, товариші, є пропозиція. Я сам – дизайнер. Чули про таку професію?

Бачу, на це слово двоє тільки перезирнулись, а третій і голови не підвів, ніби цим хотів сказати: "Тоді, братці, нам швах".

– Отож, – кажу, – в мене пропозиція. Щоб робота посувалась злагоджено й чітко, я беру на себе загальне керівництво. І до діла, товариші. От ти, – показав я на пропащого чоловіка, що на слово "дизайнер" навіть голови не підвів, – залазь на альтанку. Ти, – кажу вожакові, – на сарай. А от ти, – мовив я до третього, – берись за веранду. Салатною давай, тільки ж акуратно. Напартачиш – переробляти примушу. Тепер уся відповідальність лягає на мене. Приїде завтра Сергій Іванович, гляне, а ви тут намазюкали абияк... З кого спитає? З мене. Скаже: "Ти тут був і не міг ладу дати?"

– Ви як хазяїн, – нарешті промовив один, чи то питаючи, чи то стверджуючи. Я зрозумів: провокує.

– Друг хазяїна – це ще гірш, ніж хазяїн, – відповідаю йому. – Отож давай на альтанку і не просторікуй. Уже й так часу чимало згайнували. А ви, бачу, ще й за холодну воду не брались. Тільки й того, що реманент та фарбу повиносили.,

Мовчать, тільки сопуть. Ну, аби довго не розповідати, скажу: до обіду я з них зігнав сім потім.

– Усе, хазяїне, – ледве тримаючись на ногах, заскиглив наймолодший.

– Який я тобі хазяїн, – удав, що ображаюсь. – Он бери банку коричневої і давай освіжай гаража. А ти, як тебе звать?

– А воно вам до чого?

– Ну тоді, Синя Неголена Борода, ти давай на дах.

– Як можна, то дайте мені води... Сонце ж пече... Тут розплавитись недовго.

– Не перебільшуй! – кричу. – Бач, я сиджу, і нічого. Альтанка – це тобі не доменна піч. Може, є якісь незручності, то за драбину тримайся. І дивись мені – даху не

провали.

Так минув цілісінький день. Послав одного до магазину по хліб. Думаю, втече – чорт з ним. Той уже добряче попрацював. Решту ці зроблять. Та й з двома менше мороки, Хоча того попередив:

– Дивись, щоб одна нога там, а друга тут. А то зараз доведеться двом пиляти дрова, а третьому рубати і в піраміди складати. Отож дивись, щоб на тебе твої товариші не ображались…

Через півгодини повернувся.

Потім я примусив вибрати з погреба торішню картоплю, викопати ями на сміття і різні там відходи, а тоді один з них не витримав і сказав:

– Ми вже догадуємося, що ви хазяїн. Як можете, відпустіть. Що недоробили – завтра доробимо, але більше наших сил нема прикидатися…

– Як це "прикидатися"? – не зрозумів я їх.

– Ну, що ми робітники, а ви не господар дачі… Ми, – каже один, – все зрозуміли. Собаку вашого впізнали…

– Гаразд, – кажу. – Я господар. Хто ж ви такі?

– Не знущайтеся з нас, – один з них присів на землю. – Ви ж знаєте.

– Не знаю, – кажу.

– Ну, як вам сказати… Гості ми… Розумієте, гості… – аж захлинатися один почав. – Як можете, дайте щось випити. А ні – то відведіть до дільничного. Той хоч води дасть…

– Ми більше не будемо…

– Ну, гаразд, хлопці, – кажу. – Поясніть ви мені свій профіль роботи. Спочатку саджанці поцупили, потім за рибальські снасті взялися, а тепер на господарський реманент перейшли.

– Це залежало не від нас, – нарешті обізвався старший. – Від покупця. Казали нам: ви б оце саджанців, хлопці, дістали. Ми й діставали. Потім рибалки замовили спінінги.. Тепер усі фарбують, порядок у дворах наводять. Ми й за фарбу взялися…

– А хто ж ви за професією?

Коли той, що по хліб бігав, кричить:

– Алконавти ми, алконавти!

– Алконавти. По-вашому – алкаші. Відпустіть! Більше ні красти, ні пити не будемо. Слово честі…

Я їх відпустив. Звичайно, мало вірилось, що вони пити й красти перестануть. За один раз їх не перевиховаєш. Але другого випадку мені не трапилося. Принаймні "гостей" у мене з того часу не було.

Невже й "алконавтів" праця людьми робить?